

Υπερίων ή Ο ερημίτης στην Ελλάδα Λυρικό πεζογράφημα

Φρήντριχ Χαίλντερλιν

Εκδόσεις Ηριδανός

Πρόκειται για ένα θαυμάσιο λυρικό πεζογράφημα που κατατάσσεται ανάμεσα στα αριστουργήματα του είδους της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Ο Φρήντριχ Χαίλντερλιν (1770-1843) θεωρείται ένας από τους τρεις μεγάλους της Γερμανικής ποιητικής διανόησης μαζί με τους Γκαίτε και Σίλλερ. Ο **Υπερίων** του είναι από τα βιβλία που δεν διαβάζονται μόνο μια φορά. Είναι απ' αυτά που, όσο περισσότερο το ξαναδιαβάξεις, τόσο περισσότερο το καταλαβαίνεις και το χαίρεσαι. Αισθάνεσαι να ξεπηδάει από μέσα του ένας θαυμάσιος ποιητικός λόγος, που αγκαλιάζει κάθε ομορφιά του κόσμου τούτου. Την ομορφιά της φύσης, της αγάπης, του έρωτα, της ελευθερίας, της φιλίας, της θεότητας.

Με τα βαθιά ανθρώπινα στοιχεία που περιέχει, από την αρχή ως το τέλος, αναδεικνύονται πνευματικές αξίες και αρετές υψηλού βαθμού. Ο τονισμός της ανθρώπινης ελευθερίας και της κατασχύνης κάθε είδους ανελευθερίας και σκλαβιάς, της ανθρώπινης αγάπης, του έρωτα, της αγάπης για τη φύση, του θαυμασμού για τους ήρωες της αρχαιότητας και των αρετών τους, της θεϊκής επίκλησης, του σεβασμού προς τη ζωή και το θάνατο.

Με τον "Υπερίωνα" ταυτίζει ο Φρ. Χαίλντερλιν τον εαυτό του τον οποίο εμφανίζει, κατά τον Π. Κανελλόπουλο, πολύ περισσότερο ως "μάρτυρα", που πάσχει για όλους τους ανθρώπους, παρά ως ήρωα, που σώζει τους "ολίγους", τους άξιους, και που στέκεται σε αριστοκρατική απόσταση από το πλήθος... "Ο Χαίλντερλιν θέλησε ν' αποκαταστήσει τους αρχαίους θεούς πλάι στο Χριστό. Το αίτημα αυτό το τραγούδησε στους στίχους του, ανοίγοντας την πλατειάν αγκάλη του για να σμίξει μέσα Ελληνισμό και Χριστιανισμό." (Π.Κ.)

Με την Διοτίμα -ιέρεια της Μαντινείας την οποία επικαλείται ο Σωκράτης στο Συμπόσιο του Πλάτωνα για να αναπτύξει τον αληθινό έρωτα - ο συγγραφέας ταυτίζει την Σουζέττε Γκόνταρτ, τον μεγάλο έρωτα της ζωής του, που κατά τον Π.Κ. "... είναι αμφίβολο αν του δόθηκε με το κορμί της, αλλά του δόθηκε με την ψυχή της... Ήταν η νεαρή και ωραία Ελληνίδα με την ευγενική ψυχή και το γενναίο πνεύμα που γνώρισε ο Υπερίων, οδηγούμενος από κάποιον Νοταρά σ' ένα σπίτι της Σαλαμίνας...".

Ο Υπερίωνας περιηγείται την Αρχαία Ελλάδα και τη Νεότερη Ελλάδα, τη σκλαβωμένη από τους Τούρκους. Στην Ελλάδα γνωρίζει και τη Διοτίμα. Ο κλασικός Χαίλντερλιν συναντιέται με τον ρομαντικό εαυτό του και τον "επαναστάτη" Χαίλντερλιν. Γυρίζει, βλέπει, φιλοσοφεί, θαυμάζει, θυμώνει, γαληνεύει και εξωτερικεύει με τα γράμματά του, όλο τον πλούτο της ποιητικής του ψυχής, προς τον φίλο του Μπελλαρμίνo ή τη Διοτίμα του.

Ένα απόσπασμα από γράμμα προς τον ετεροθαλή αδελφό του Καρλ Γκοκ που το αναφέρει ο Π. Κανελλόπουλος στην "Ιστορία του Ευρωπαϊκού Πνεύματος" είναι το εξής: ".. Ω Αγαπητέ! Πότε θα αποκτήσουν οι άνθρωποι τη γνώση, ότι η ύψιστη δύναμη είναι, στην εκδήλωσή της, ταυτόχρονα η πιο σεμνή, και ότι το θείο, όταν προβάλλει, δεν μπορεί ποτέ να' ναι δίχως κάποιο πένθος, δίχως ταπεινοφροσύνη;.."

Σταμάτης Ροζάκης
Μαθηματικός